

A kommunikációs készség fejlesztése

Beszámoló a TÁMOP-3.1.6-11/3-2011-0004 pályázati programja

2012 - 2013 tanévi megvalósításáról

Pályázati programunk három nagy területe közül kettő azoknak a gyermekeknek és családjuknak kívánt segítséget nyújtani, akik nem, vagy kevésbé érthetően beszélnek, kommunikációs nehézségeik vannak. Azoknak a gyermekeknek, akik számára a beszéd még, - ideiglenesen, - megkésett beszédfejlődés, más beszédprobléma miatt, - vagy hosszabb távon - pl. autizmus spektrum zavar egyes eseteiben - nem reális lehetőség a kommunikációra, feltétlenül biztosítanunk kell valamilyen – számára optimális, – más csatornát. A kommunikáció alapvető joga és szükséglete az embernek, és minden tőlünk telhetőt meg kell tenni azért, hogy az adott egyén számára legmegfelelőbb kommunikációs csatornát, utat megtaláljuk.

A két terület közül az egyik speciális logopédiai terápiás tevékenységet, míg a másik, a kommunikációs készségek alternatív eszközökkel, kommunikátorokkal, illetve vizuális támogatással történő fejlesztését takarja.

A fejlesztő foglalkozások tárgyi feltételeiről

A logopédiai terápiás tevékenység megvalósításához a Gyurkovics Tibor Általános Iskola orvosi szobája, a kommunikációs készségek fejlesztéséhez pedig az iskola egyik csoportterme állt rendelkezésünkre. A folyamatos minőségi munka megvalósításához a fejlesztőjátékokat, eszközöket a Támop-3.1.6-11/3-2011-0004.pályázaton nyert összeg illetve egy kerületi önkormányzati képviselő által biztosított forrás biztosította. A logopédiai

terápia a délutáni órákban valósult meg, a kommunikáció fejlesztése az óvodás gyermekek esetében reggel, illetve délelőtt, az iskolásoknál kora délután zajlott.

Míg a logopédiai fejlesztés csoportos formában történt, és a terápiás munkában nagy hangsúlyt helyeződött a tanuláshoz szükséges képességek játékos fejlesztésére, addig a kommunikáció fejlesztése a gyermekek igen különböző képességei és egyéni szükségletei miatt egyéni foglalkozás formájában történt.

Konzorciumi tagként

Gyurkovics Tibor Általános Iskola Előkészítő Szakiskola,
Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Nevelési Tanácsadó
Címe: 1172 Budapest, Rákosszaba-Újtelep, Naplás út 60.
E-mail: gyurkovics@gyurkovics.sulinet.hu
Honlap: www.gyurkovics.net/jhu
www.ujszechenyiterv.gov.hu

A projektek az Európai Unió támogatásával valósulnak meg.

A fejlesztő foglalkozásokon résztvevő gyermekekről

A logopédiai terápián a tanév során négy gyermek vett részt, heti 3 órában, csoportos formában.

A tanulók értékelése:

- A beszédzavarok egy-egy tanulónál halmozottan fordulnak elő.
- A leggyakrabban a megkésett, illetve akadályozott beszédfejlődés, a komplex nyelvi fejlődési zavar jelenik meg a tünetek

sokféleségével tarkítva.

- A tanulók között van megkésett/ akadályozott beszédfejlődés-dadogás együttese is.
- Az új szavakat nehezen jegyezték meg, körülírják a fogalmakat.
- Hosszabb szavak áttekintése rendkívül nehéz számukra.
- Pontatlan toldalékok használata gyenge a szövegértés.
- Helytelen ceruzafogás, görcsösség, rossz kéztartás jellemzi őket.
- Komoly beszédhibával küzdenek.

A kommunikációs fejlesztő foglalkozásokon a tanév során összesen öt gyermek vett részt.

A gyermekek többsége autizmus spektrum zavarral él, nem, vagy keveset beszél, de van közöttük értelmében akadályozott, illetve tanulásban akadályozott gyermek is.

A három gyermek közül, akik az első félévben részt vettek a foglalkozásokon, egy gyermek fejlesztése haladt tovább a második félévben is, – esetében a haladás lassabb, apróbb lépésekben történt, indokoltta vált, hogy még egy félévet kapjon. A másik két gyermek közül az egyikük – bár nem autizmus spektrum zavarral élő gyermekről van szó, - egyéni haladásának megsegítése, kommunikációjának érthetőbbé tétele mind a közösségben való jobb beilleszkedését, mind magatartásának néhány (frusztrációból eredő) negatív vonása mérséklését szolgálják, célozták meg.

Konzorciumi tagként

Gyurkovics Tibor Általános Iskola Előkészítő Szakiskola,
Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Nevelési Tanácsadó
Címe: 1172 Budapest, Rákosszaba-Újtelep, Naplás út 60.
E-mail: gyurkovics@gyurkovics.sulinet.hu
Honlap: www.gyurkovics.net/jhu
www.ujszechenyiterv.gov.hu

A projektek az Európai Unió támogatásával valósulnak meg.

A harmadik gyermek félévkor, januárban került az óvodába, és alacsony beszédértési szintje, kommunikációs nehézségei súlyosabb problémát jelentenek, ezért indokolt volt őt választani az első félévben fejlesztett, már magasabb szinten kommunikáló óvodás gyermek helyére.

A foglalkozások megtartása, a gyerekeknek járó heti egyszer 45 perces órák – két részre bontva, heti kétszeri alkalommal kerültek megtartásra, mert intenzitásában, hatékonyságában eredményesebb volt ez a megoldás.

A logopédiai terápia során alkalmazott pedagógiai

irányelvek, célkitűzések:

- Kis lépésekben való haladás
- Hosszas gyakorlási idő
- Állandó motiváció
- A mozgás és finommotorika folyamatos fejlesztése
- Beszédfejlesztés
- Szókincs-kifejezőképesség fejlesztése
- Mondatok kialakítása
- Szó és mondatmegértést fejlesztő gyakorlatok

A kommunikáció fejlesztése során alkalmazott pedagógiai irányelvek, módszerek:

A kommunikáció tanítás célja: a kommunikáció szociális interakciókban való spontán, funkcionális és rugalmas használata

- Fontos a környezet adaptációja (kommunikációra ösztönző környezet, tanári stílus)
- Közös cselekvésrutinok kialakítása
- Rövidebb, lassabb, konkrétabb, világos közlések, (egyszerűsített nyelvi input tudatos alkalmazása)
- Különböző vizuális támpontok, pl. képek alkalmazása
- A gyermek érdeklődésének, szempontjainak követése, megfelelő, egyénre szabott jutalmazás
- Megfelelő modell nyújtása, promptok használata
- A prekommunikatív viselkedések „megfejtése”
- Bővítés, kiterjesztés, általánosítás (egyrészt mennyiségében növelni a kommunikációs eszközöket, másrészt a már megtanultak általánosítása, más helyzetekben történő alkalmazása)

Konzorciumi tagként

Gyurkovics Tibor Általános Iskola Előkészítő Szakiskola,
Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Nevelési Tanácsadó
Címe: 1172 Budapest, Rákosszaba-Újtelep, Naplás út 60.
E-mail: gyurkovics@gyurkovics.sulinet.hu
Honlap: www.gyurkovics.net/jhu
www.ujszechenyiterv.gov.hu

A projektek az Európai Unió
támogatásával valósulnak meg.

Akár logopédiai terápiáról, akár kommunikációfejlesztésről van szó, minden terápiás órán törekedtünk az egyéni szükségletekhez alkalmazkodó speciális módszertani megoldások alkalmazására.

A fejlesztőeszközök használata a logopédiai terápiában.:

Sokkal könnyebb eredményt elérni, ha a gyermek beszéd-részképesség fejlesztését célirányos fejlesztőeszközök segítségével végezzük. Így a tanulók olyan feladatok elvégzésére is jól motiválhatók, amelyek nagy erőfeszítést igényelnek tőlük. A játékok alkalmazásával játszva tehetjük sikeressé a tanulókat azon a területen ahol eddig csak kudarcok érték őket. Az egyik ilyen terület a verbális akusztikus hallási figyelem megkülönböztető képesség, emlékezés, szerialitás, analízis-szintézis.

A fiúkat az autószerelő műhely varázsolta el. A lányok az óriás horgász játéknak örültek nagyon.

A kommunikátor eszközökkel történt munka a kommunikációfejlesztő foglalkozásokon:

A kommunikátor gépek választásának indoklása:

A hangadó gépek számos előnyös tulajdonsággal rendelkeznek: olyan verbális, egyszerűen érzékelhető, felfogható jeleket adnak, melyek akár a szülők, akár idegenek számára könnyen értelmezhetőek. Akkor is érthetőek, ha a partner nincs a felhasználó közvetlen közelében, tehát alkalmasak a figyelem felhívására. Alkalmazhatóak akkor is, ha a nonverbális kommunikáció értésével problémák vannak. A verbális üzenetek egyértelműek, pontosak, kevésbé félreérthetőek.

A kommunikátorok elősegítik magának a beszédnek a kialakulását, és a kommunikációs képességek fejlődését, a kölcsönösség megértését. Ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy ezeknek a használatára fel kell készíteni mind a gyermeket, mind a szülőt. A cél nem az, hogy a gyermek csak a gyógypedagógussal, egyéni fejlesztésen használja az eszközt, hanem minden helyzetben, amikor szüksége van rá, helyszíntől függetlenül.

Az alkalmazás során figyelembe kell vennünk a gyermekek életkorából, esetleges értelmi sérüléséből is adódó sajátosságokat és sérülés-specifikus szempontokat is.

Konzorciumi tagként

Gyurkovics Tibor Általános Iskola Előkészítő Szakiskola,
Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Nevelési Tanácsadó
Címe: 1172 Budapest, Rákosszaba-Újtelep, Naplás út 60.
E-mail: gyurkovics@gyurkovics.sulinet.hu
Honlap: www.gyurkovics.net/jhu
www.ujszechenyiterv.gov.hu

A projektek az Európai Unió támogatásával valósulnak meg.

A megvalósult munka

Azzal a feltételezéssel indultunk el, hogy ezeknek a kommunikátor eszközöknek a használatával egy új, praktikus segítséget kapunk a nem, vagy kevésbé érthetően beszélő autizmus spektrum zavarral élő gyermekek kommunikáció fejlesztéséhez.

Három különböző típusú eszközt tudtunk vásárolni:

1. **Talk2 Communicator** Az eszköz segítségével egy – egy üzenet, egy kommunikációs funkcióban működtethető (pl. kérés, elutasítás, segítségkérés).
2. **Go Talk4+** Az eszköz öt szinten 4 – 4 üzenetet tud tárolni, hangoztatni, amit a plusz három fő rész egészít ki.
3. **Go Talk9+** Ez az eszköz is öt szintet tud, szintenként 9 üzenetet, amit a plusz három fő rész egészít ki. Az utóbbi két eszköz azoknál a nem beszélő, vagy echoláló, esetleg nehezen érthetően beszélő autizmussal élő gyermekeknél alkalmazható sikerrel, akik képi szimbólumokat értenek, differenciálnak és képesek üzeneteiket a kommunikatív partnerhez eljuttatni.

Mindhárom eszköz az expresszív kommunikációt, vagyis a gyermekek mások felé irányuló kommunikációját segíti.

Az alkalmazás területei a következők voltak:

A kétkapcsolós (Talk2 Communicator) eszköz esetében:

- Igen – Nem (az elutasítás lehetősége, ha a gyermek „Nem”-et mondhat, jobb, mint a viselkedésprobléma)
- Választás tanítása, gyakorlása (kedvelt tevékenységek, játékok között)

A GO Talk 4 + és GO Talk 9+eszköz esetében:

- Figyelem felhívás, megszólítás (a gyermekkel foglalkozó felnőttek megszólítása)
- Kérések, (szükségletek, kívánságok), segítségkérés

Konzorciumi tagként

Gyurkovics Tibor Általános Iskola Előkészítő Szakiskola,
Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Nevelési Tanácsadó
Címe: 1172 Budapest, Rákosszaba-Újtelep, Naplás út 60.
E-mail: gyurkovics@gyurkovics.sulinet.hu
Honlap: www.gyurkovics.net/jhu
www.ujszechenyiterv.gov.hu

A projektek az Európai Unió
támogatásával valósulnak meg.

- Főnevek, igék, melléknevek körének bővítése (pl. színek nevei, tevékenységek, cselekvések)

Ami lehetőség a későbbiekben, ebben a tanévben csak részleteiben valósult meg:

- Érzelmi állapot jelzése, (pihenő, szünet kérése)
- Mondatok alkotása

Az eszközök használatának előnyei - feltételezések

1. A feltételezés, miszerint a gyermekek számára ezek az új eszközök motiválóak lesznek, felkeltik érdeklődésüket teljesen helytállónak bizonyult. Kivétel nélkül minden érintett gyermek szívesen foglalkozott az eszközökkel. Azonban ez az érdeklődés idővel átfordult játékba, nem a kommunikáció volt a cél, hanem a nyomogatás funkciója, a hallott szöveg hangélménye. Megoldást erre az jelenthet, ha a foglalkozásoknak meghatározott részeiben alkalmazzuk az eszközt. Így viszont a spontán és funkcionális kommunikáció lehetőségét korlátozzuk, ami pedig célunk. A későbbiekben visszatérek még erre a problémára.

2. A kommunikátor eszköz által felvett üzenet jól érthető bárki, idegen számára is, ez használat közben is kiderült.

3. Különböző helyszíneken használható (magával viheti a gyermek), pl. egyéni fejlesztésen is használható, a logopédia terembe is magával viheti, de a csoportteremben is jelen lehet folyamatosan. A családoknak történő kölcsönzési lehetőségek terén sokkal kisebb volt az érdeklődés, mint feltételeztük. Megfigyelhető volt az idegenkedés, távolságtartás a gépektől. Egyetlen szülő igényelte, hogy hazavihesse kipróbálni az eszközt, de egyéb okból kifolyólag eddig nem történt meg a kölcsönzés. Valószínű, hogy az eszközök újdonsága, (a magas ára), a velük való fokozott törődés, figyelem visszatartotta a szülőket, hogy kézbe vegyék és otthon is használják az eszközt. Úgy vélekedtek, jobb, ha az iskolában használja a gyermek.

4. A eszközök alkalmazásához szükséges képeket (vagy tárgyakat) az adott gyermek szintjéhez lehet szabni, pl. a tárgyaknak van jelentősége, vagy fényképeket ért, esetleg színes rajzolt képeket, vagy elvontabb szimbólumokat. Ennek a felmérése, - a gyermek szimbólumértési szintjének felmérése az induláshoz tartozik, a fejlesztés megtervezésének egyik első lépcsője.

5. További feltételezésem volt, hogy a gyermek szívesebben használja majd, mint egy képes szótárt. Ez a feltételezés az én tapasztalataim szerint azonban nem állt meg.

Az általam fejlesztett gyerekek inkább használták a kis kommunikációs képes könyvüket, mint a kommunikátort.

Végig gondolva az okokat, nem is annyira érthetetlen ez, rámutat a kommunikátor eszközök használatának néhány előnytelenebb jellemzőjére:

Konzorciumi tagként

Gyurkovics Tibor Általános Iskola Előkészítő Szakiskola,
Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Nevelési Tanácsadó
Címe: 1172 Budapest, Rákosszaba-Újtelep, Naplás út 60.
E-mail: gyurkovics@gyurkovics.sulinet.hu
Honlap: www.gyurkovics.net/jhu
www.ujszechenyiterv.gov.hu

A projektek az Európai Unió
támogatásával valósulnak meg.

A kommunikátor eszközök használatának hátrányai, tapasztalatok

1. Ami a legnagyobb nehézséget számomra jelentette az eszközhasználat során, hogy - spontán kommunikációra, váratlan helyzetekre nehezen alkalmazhatónak bizonyult. Van néhány behatárolt közlés, de előfordultak olyan szituációk, amelyekre a megadott, elkészített repertoár nem volt megfelelő. Vagy ha volt is megfelelő közlés, nem azon a lapon volt...
2. Ebből ered a következő probléma is, hogy nehézkes az üzenetek (szintek) váltása – technikailag magán a gépen is kell szintet váltani, illetve az alaplapot (képeket tartalmazó lapot) is ki kell cserélni, ez pedig a kommunikáció spontán, kezdeményező jellegét megnehezíti. Gyakran, amikor a gyermek közölni szeretne valamit, sok idő, mire a megfelelő lapot megkeressük, beállítjuk a szintet. A tapasztalataim között elfordult az is néhány alkalommal, hogy a gyermek olyan türelmetlenné vált az alatt az idő alatt, míg lapot cseréltem, hogy viselkedésproblémába torkolt a helyzet.
3. Ide tartozik még, hogy az üzenetek mennyisége behatárolt. Finomabb, részletesebb közlésekre, információnyújtásra ezek az eszközök kevésbé alkalmasak.
4. Az egyénre szabott üzenet sok időt igényel – először is alaposan meg kell ismerni a gyermeket, milyen képességekkel, beszédértési szinttel rendelkezik, (a szimbólumszintről már írtam), várhatóan milyen közlései lehetnek, mi az, ami a gyermek szempontjából fontos és hasznos információ – ha beszélni tudna, mit szeretne közölni velünk, ezt nagyon végig kell gondolni, és félre kell tenni saját nézőpontunkat.
5. Az előnyöknél említettem az érdeklődést, motivációt, azonban azt a megfigyelést is jeleztem, hogy a gyerekeknél az érdeklődés gyakran átfordul játékba, öncélú nyomogatásba, ami már nem a kommunikációról szól.
6. Ez nem a leglényegesebb nehézsége, de fontos figyelembe venni, hogy fiúnak fiú hangon, lánynak lány hangon kell beállítani, felvenni a közléseket.

A kommunikátorok alkalmazásának tapasztalatai, összefoglalás

A kommunikátor eszközök alkalmazása színesíti, érdekesebbé, vonzóvá teheti a gyermekek számára a foglalkozásokat. A foglalkozások egy részében érdemes aktívan alkalmazni ezeket az eszközöket. Alkalmazásuk lehetőség, egyénileg érdemes végig gondolni, melyik gyermeknél használható, melyiknél kevésbé. A gyermek számára a nap minden percében és minden helyszínen spontán, rugalmas kommunikációra lehetőséget adó, - hátrányok nélküli – eszköz elsősorban a kommunikációs szótár, könyv (vagy ha tárgyias szinten áll, akkor kommunikációs táskák).

Konzorciumi tagként

Gyurkovics Tibor Általános Iskola Előkészítő Szakiskola,
Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Nevelési Tanácsadó
Címe: 1172 Budapest, Rákosszaba-Újtelep, Naplás út 60.
E-mail: gyurkovics@gyurkovics.sulinet.hu
Honlap: www.gyurkovics.net/jhu
www.ujszechenyiterv.gov.hu

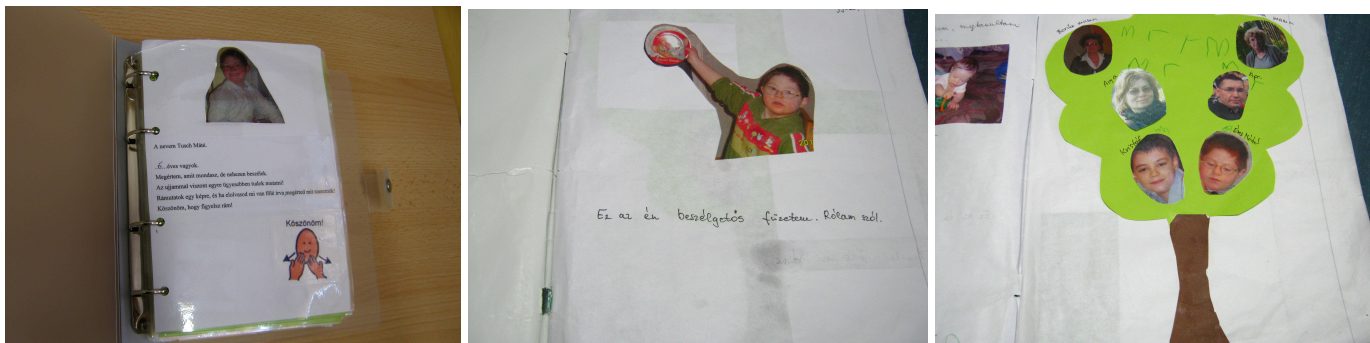

A projektek az Európai Unió
támogatásával valósulnak meg.

Kisebb helyen is elfér, rugalmasan, témakörönként összeállítható, egyszerűen kezelhető, gyorsan lapozható, bővíthető (új oldalak befűzése), szűkíthető (kivehető oldalak).

Ahogy Havasi Ágnes, az Autizmus Alapítvány munkatársa említette több előadásában „papírral, ceruzával nagyon sok minden megoldható”. A spontán, funkcionális, rugalmas kommunikáció fejlesztéséhez hosszú távon optimálisabb eszköz a kommunikációs szótár, könyv, de a kommunikátor eszközök nagyon hatékonyak magának a kommunikációs szándéknak felkeltésében. Annak felismerésében segítik az autizmussal élő gyermekeket, milyen hatalma van a kommunikációnak, pl. könnyebben hozzájuthatnak, hozzáférhetnek a számukra kedvelt dolgokhoz, tevékenységekhez kommunikációs eszköz segítségével, mint viselkedésproblémákkal. Ha a kommunikáció lényegét megértette a gyermek, akkor már jó eséllyel folytathatjuk a munkát.

Ki kell térnem az értelmében akadályozott gyermek fejlesztésével kapcsolatos tapasztalatokra is. Esetében a kommunikációs szándékkal, kedvvel nem volt probléma, nagyon lelkesen, szívesen mesélt élményeiről, a vele történekről, hosszan, de beszéde nehezen érthető volt. A rendelkezésünkre álló kommunikátor gépek nagyon beszűkítették mondanivalójának körét. Ezért számára egy kommunikációs szótár, könyv került összeállításra, mely könnyen lapozható, több témakört tartalmaz, segítségével kifejezheti alapvető szükségleteit.

Néhány gesztus megtanulása is segítséget jelent számára egyszerű közlésekben, illetve egy „beszélgetős füzet” vezetésével lehetősége van mind a vele foglalkozó pedagógusoknak, mind a szülőknek képek segítségével támogatni a gyermek élménybeszámolóit. A gyermek nagyon kedveli ezt a beszélgetős füzetet, mindenhová vitte magával, büszkén mutogatta. A gyermek további beszédfejlődéséhez azonban a továbbiakban logopédiai segítségre van szüksége.

Konzorciumi tagként

Gyurkovics Tibor Általános Iskola Előkészítő Szakiskola,
Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Nevelési Tanácsadó
Címe: 1172 Budapest, Rákosszabá-Újtelep, Naplás út 60.
E-mail: gyurkovics@gyurkovics.sulinet.hu
Honlap: www.gyurkovics.net/jhu
www.ujszechenyiterv.gov.hu

A projektek az Európai Unió
támogatásával valósulnak meg.

A logopédiai terápián elért eredmények, tapasztalatok összefoglalása:

Megvalósult:

- A logopédiai foglalkozások megszerettetése.
- Kicsi, de maradandó eredmények elérése.
- A szókincs bővítése
- A beszéd alaki szempontból tisztábbá válása, érthetőbb beszéd alakulása, elősegítve ezzel a gyermek bekapcsolódását az iskolai illetve a mindennapi életbe

A terápiák során színes programokkal gazdagítottuk a gyermekek mindennapjait. Az ünnepekre különös figyelmet szentelve szerveztünk meg a programokat. Általában vidám, oldott hangulatban zajlottak a foglalkozások. A felkínált játékokat örömmel vették birtokba a gyerekek a szülőkkel együtt.

Egy példa: a kártyajáték szabályainak tudatosítása után vidám játékokra került sor a terápián. Nagy öröm volt megtalálni a kártyalapok sarkán megbújó jelek párját. A kudartűrő képességet erősítette, ha valaki „Fekete Péterként” került ki a játékból, de ez szerencsére senkinek nem szegte a kedvét, sőt a gyerekek újabb és újabb körben szerették volna szerencséjüket és ügyességüket próbára tenni. Nagy sikere volt a malomjátéknak is.

A felnőttek örömmel ismertek rá régi kedves játékaikra. Öröm volt látni, hogy többen érdeklődtek egy-egy játék megvásárlásának lehetőségeiről is. Jó volt látni a gyerekeket a szüleikkel elmélyülten játszani.

Kapcsolattartás, együttműködés

A szülőkkel történő kapcsolattartás mind a logopédiai munka, mind a kommunikáció fejlesztés eredményességének kulcskérdése.

„Szeretni, boldogan élni, mindenkinek joga van, hókuszpókuszok nélkül is.”

Ezek a sorok egy sérült gyermeket nevelő édesanya elbeszéléséből származik. Az édesanya nagyon fontos kérdésekre világít rá, ami mindnyájunkat foglalkoztat.

„Amikor a gyermekünk fejlesztési lehetőségein gondolkodunk, komoly dilemmát okoz, merre is induljunk és a kínáló lehetőségek közül végül mit

Konzorciumi tagként

Gyurkovics Tibor Általános Iskola Előkészítő Szakiskola,
Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Nevelési Tanácsadó
Címe: 1172 Budapest, Rákosszaba-Újtelep, Naplás út 60.
E-mail: gyurkovics@gyurkovics.sulinet.hu
Honlap: www.gyurkovics.net/jhu
www.ujszechenyiterv.gov.hu

A projektek az Európai Unió támogatásával valósulnak meg.

vállaljunk be, és mit ne. Sajnos én is csak évek elteltével jöttem rá, nem az a legfontosabb, hogy minél több terápiát végig csináljunk, és bármi áron kiereszokoljam a fejlődést. Mindezt úgy, közben fáradt vagyok, ingerült, elégedetlen a gyermekemmel, önmagammal. És a legfontosabb, elfogadjam azt, ami van és szeressem a gyermekem úgy, ahogy van. Amikor az embernek csak az lebeg a szeme előtt, hogy a gyermeke mindenáron olyan legyen, mint a többiek. Ezeket a hibákat sajnos magam is mind elkövettem, de hálát adok a sorsnak, hogy megtanított megérteni ezt a folyamatot, és lehetőséget adott arra is, hogy tanuljak belőle és változtassak rajta.”

Ez az idézet is bizonyítja, hogy a társadalomba való beilleszkedést és az ott elfoglalt helyet befolyásolja a beszélni tudás és a beszéd minősége, a beszédprodukció. Azok az emberek, akik valamilyen okból nem, vagy kevésbé képesek magukat beszédben, vagy más módon kifejezni, szorongást, fájdalmat és kizártságot élhetnek át.

Számos példa bizonyítja, hogy mindenkinek megváltozik az élete azáltal, hogy képes lesz beszélni, érthetőbben beszélni, vagy valamilyen más, alternatív, augmentatív segítséggel kommunikálni.

Ezért is fontos, hogy intézményünk a rendelkezésre álló lehetőségek keretén belül minél több gyermeket tudjon egyénre szabott terápiába részesíteni.

Az eredményes munkához nélkülözhetetlenül fontosnak tartjuk a pedagógus kollégákkal és a szülőkkel való folyamatos kapcsolattartást.

Az általánosítás szempontjából is nagyon fontos, hogy az érintett gyermekekkel foglalkozó pedagógusok, kollégák ugyanazokat a kommunikációs eszközöket, módszereket alkalmazzák, ugyanolyan elvárásokkal legyenek a gyermekek felé, és kommunikációs stílusukban is a gyermekhez alkalmazkodjanak.

Példa: az autista csoport osztályfőnökével pl. az első félévben számos, rendszeres konzultáció történt, sok foglalkozáson részt vett, promptként besegített, amit a

gyermek a foglalkozásokon tanult, használt, azt gyakorolták az iskolai délelőtti foglalkozásokon is.

Konzorciumi tagként

Gyurkovics Tibor Általános Iskola Előkészítő Szakiskola,
Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Nevelési Tanácsadó
Címe: 1172 Budapest, Rákosszaba-Újtelep, Naplás út 60.
E-mail: gyurkovics@gyurkovics.sulinet.hu
Honlap: www.gyurkovics.net/jhu
www.ujsechenyiterv.gov.hu

A projektek az Európai Unió
támogatásával valósulnak meg.

Összegzés

A pályázati program segítségével elindult egy folyamat, de ahhoz, hogy ennek az eredményességét, hatását tapasztaljuk, a program további folytatása, kiterjesztése fontos lenne, pl. a pedagógusok körének tágításával egyre nagyobb létszámban juthatna el a rászoruló gyerekekhez is, mint lehetséges módszer a fejlesztésre, támogatásra.

A szülők nagy részének sikerült az érdeklődését felkelteni, együttműködését elnyerni, a jövőben ezt szeretnénk megőrizni, és a bizalmat a továbbiakban is megszolgálni.

Budapest, 2013. 06. 02.

Lukácsné Kovács Katalin, gyógypedagógus,
Bázlerné M. Erzsébet, logopédus

Konzorciumi tagként

Gyurkovics Tibor Általános Iskola Előkészítő Szakiskola,
Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Nevelési Tanácsadó
Címe: 1172 Budapest, Rákosszaba-Újtelep, Naplás út 60.
E-mail: gyurkovics@gyurkovics.sulinet.hu
Honlap: www.gyurkovics.net/jhu
www.ujszechenyiterv.gov.hu

A projektek az Európai Unió
támogatásával valósulnak meg.